

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації ГУРЖИ КСЕНІЇ ЛЕОНІДІВНИ
на тему: «Європейське місто як модус соціальної реальності
та категорія культури», поданої на здобуття наукового ступеня доктора
філософії за спеціальністю 033 «Філософія»**

Процеси соціальної реальності сьогодні віддзеркалюються в таких трендах: 1) зростання кількості і конкуренції глобальних міст та економічних агломерацій, що змістило «центр Європи» до країн Західної Європи, звужуючи кордони ЄС; 2) звуження впливовості національної ідентичності на користь наднаціональної («європейці») і територіальної (мешканців міста, регіону, історико-культурної групи), що стане джерелом нових територіальних конфліктів і гібридних війн; 3) конфлікт раціонального та ірраціонального початків людського мислення, що результується з одного боку зростанням кількості мегаполісів і глобальних міст із економічними принципами розвитку та зміцненням ролі територіальних громад в середніх та малих (комфортних для життя) містах з іншого. Відтік людей з глобальних міст у комфортні, міграція населення через військові конфлікти та маргіналізація «прикордоння» призведе до перерозподілу ресурсів світу та загострить проблему людського капіталу; 4) міста і держави у 2020-х рр.. конкуруватимуть за дієву громаду, що внесе корективи до національного законодавства; 5) міста-бренди залишаться площадкою непорозумінь впливових фінансових груп світу, що виступають інвесторами соціальних вистав, демонструючи світу політичний плюралізм і демократичні тенденції розвитку. З огляду на зазначене, **тема, яку обрано К.Л.Гуржи для дослідження, є актуальною і міждисциплінарною.**

Предметне поле дослідження, поставлені авторкою дослідницькі задачі певною мірою відповідають третьому (науковому) рівню підготовки здобувачів вищої освіти. Викликає повагу таке авторське розуміння: «Місто постає полем повсякденної діяльності, в якому реалізуються життєві практики та втілюються уявлення про соціальну реальність. Спроби порушити які стають викликом звичному порядку світу. Зосередженість на міському вимірі соціальної реальності може дозволити знайти дієві відповіді на економічні, соціальні, і, зрештою, культурні кризові та конфліктні явища в сучасному суспільстві. А звернення до практичних аспектів співвідношення міста та культури допоможе артикулювати уявлення соціальної системи про саму себе» (с.19).

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному опрацюванні авторкою питань європейського міста як модусу соціальної реальності та категорії культури. Авторка доводить, що обрана тема є актуальною для соціально-філософської теорії, оскільки різні аспекти буття міста частіше постають в дослідженнях як предмет філософської антропології чи філософії культури, естетики чи етики, а соціальні процеси в містах залишаються за соціологією чи політологією, що працюють в полі міської соціальної реальності. Викладені у вступі та в основній частині роботи положення, які стосуються визначення мети і постановки завдань переконують у тому, що вони теоретично і практично важливі для філософських наук. Існують всі підстави для погодження з авторкою, що обрана тема дослідження має значний рівень актуальності.

Теоретичне та практичне значення результатів дисертації полягає в тому, що вони можуть використовуватися як: 1) систематизація певного академічного дискурсу вивчення соціальної реальності через міський вимір з акцентом на російську наукову школу соціальної філософії, філософії культури, герменевтики і семіотики; 2) приклад моделювання соціальних процесів (європейське місто як особливий тип соціального буття та мислення людини); 3) практика формування, використання та оцінки міфів та міфологем міст в контексті конструювання соціальної реальності та масової свідомості. Спроба авторки ідентифікувати та систематизувати науково-методичні підходи до вивчення предмету дослідження, обґрунтування авторського трактування європейського міста через сакральність його структури, що має християнське походження, центральні смисли і ментальні коди, що транслуються міфом міста можна оцінити як ті, що вказують на достатній рівень набуття теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, що призвело до отримання науково обґрунтованих теоретичних і експериментальних результатів.

Результати, отримані авторкою, можуть використовуватися при моделюванні соціальних процесів та поведінки містян. Застосування результатів дослідження може бути корисним при практичній реалізації політики регіональної децентралізації, сприяти ініціюванню міждіалогового діалогу для розвінчання локальних стереотипів та зменшення соціальної напруги, та може бути враховано при розробці механізмів реалізації цілей сталого розвитку ООН, де досягнення стійкості міського розвитку є одним з основних завдань. Висновки дисертаційного дослідження можна широко використовувати у науково-дослідній сфері та у навчальному процесі.

Авторка дисертаційного дослідження продемонструвала належний теоретичний рівень викладання матеріалу, вміння застосовувати наукові методи пізнання об'єктивної дійсності, аргументовано відстоювати власну наукову позицію, а також формулювати висновки.

Зміст положень дисертаційного дослідження викладено у 20 наукових публікаціях, кількість та специфіка яких відповідає вимогам, що висуваються до робіт, поданих на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Опубліковані наукові праці Гуржи К.Л. за темою дисертаційної роботи мають безпосередній зв'язок з усіма структурними частинами проведеного дослідження та конкретизують основні положення його наукової новизни.

Серед аспектів, що позитивно характеризують роботу, варто також виділити наступні:

- ґрунтовне дослідження позицій зарубіжних науковців різних часів щодо розуміння міста через звернення до культури та соціальної реальності;
- висвітлення у роботі вкрай актуальних глобальних питань сьогодення, таких як питання екології, урбанізації, збереження культурної спадщини;
- змістовне розкриття одвічної теми співвідношення релігії (церкви) та держави в контексті впливу релігії (церкви) на розвиток міста.

Разом з тим, як і будь-яка самостійна, оригінальна дослідницька робота, присвячена актуальній проблематиці, дисертація Гуржи К. Л. викликає певні зауваження, що потребують додаткової аргументації, а також необхідність звернути увагу на деякі недоліки, дискусійні положення:

- при обґрунтуванні актуальності теми дослідження доцільно було б надати додаткову аргументацію щодо причини обрання у якості предмета дослідження саме європейського міста; із тексту роботи не зрозуміло – чи розглядає авторка українські міста як європейські в тому розумінні, в якому подається характеристика європейських міст в дисертації;
- на думку рецензентів потребує уточнення висновки авторки, що наведений на с. 27: «На прикладі міста Донецька показано як саме можуть актуалізуватися сакральні архетипи, покликані просторово відтворювати онтологію людини, перетворюючи місце її проживання» із зазначенням конкретного часового періоду дослідження «донецького міфу» (це уточнення варто враховувати по усьому тексту роботи);
- визначення європейського міста, що надане авторкою, на нашу думку потребує уточнення, оскільки не відображає усіх його рис, що перебували під фокусом даного дисертаційного дослідження;

– потребує розширення коло показників міфологізації соціальної реальності в межах міського простору;

– бажано було б доповнити теоретичну частину роботи узагальненим висновком, візуалізацією моделі міста в структурі соціальної реальності (п. 1.2), а в п.3.3 докладніше вивчити питання перспектив зміни ідеї міста.

Втім, висловлені зауваження не впливають на загальний достатньо високий рівень дисертації та не піддають сумніву основні наукові результати, отримані авторкою. Науковий рівень рецензованої роботи дозволяє надати виключно позитивну оцінку змісту дисертації, визнати її завершеною науковою працею, яка характеризується єдністю змісту і свідчить про особистий внесок здобувачки у розвиток філософських наук.

Загалом, дисертація Гуржи Ксенії Леонідівні «Європейське місто як модус соціальної реальності та категорія культури» є самостійною завершеною кваліфікаційною науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, відповідає встановленим вимогам, які висуваються до такого роду робіт, що дає підстави рекомендувати її до захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 033 «Філософія».

Рецензенти:

Доктор політичних наук, професор,
професор кафедри політології та державного управління
Донецького національного
університету імені Василя Стуса

Т.Л.Нагорняк

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного,
міжнародного і кримінального права
Донецького національного
університету імені Василя Стуса

Л.О.Нікітенко

